

care aici a fost mai mult decât atât: Septimiu Stoica, Claudiu Urse, Valentin Burlacu, George Crinta, Eliza Turtoi, Georgiana Nedelcu, Cosmin Cosma.

E cât se poate de limpede că regizorul care, înainte de *Omul pernă*, a mai montat la Teatrul „Maria Filotti” alte spectacole, precum *Plaja* ori *Adam Geist*, e tare iubit de publicul tânăr brăilean. Că spectacolele sale sunt așteptate și resimțite acolo ca evenimente. Că sunt tineri care vin de câteva ori să le vadă și să le revadă. În seara premierei a fost la fel de clar că Radu Afrim le-a oferit tinerilor iubitori de teatru un nou motiv de satisfacție. E neîndoielnic faptul că și criticul s-a simțit bine în fotoliul său de spectator și că a scris cu plăcere ceea ce a scris. Dar dacă până acum criticul cu pricina s-a arătat a fi mai curând Jeff, el își îngăduie să îi cedeze puțin locul și lui Jim, un Jim care se dorește însă a nu fi deloc primitiv, dar care își face datoria de a spune că spectacolul nu e tocmai perfect, că e ușor prea lung, că are mai multe finaluri, că nu era neapărată nevoie ca tinerii de pe scenă să fie necondiționat cvasi-dezgoliți. Că prin repetare ceea ce are semnificație riscă să se desemantizeze. Ș.a.m.d.

Teatrul „Maria Filotti” din Brăila – Omul pernă de Martin McDonagh. Traducerea: Miruna Suru. Un spectacol de Radu Afrim. Decorul: Cosmin Florea. Costumele: Anamaria Pavel. Sound design: Radu Afrim. Coregrafia și mișcarea scenică: Eugen Jebeleanu. Songul „Degețele”: Ada Milea. Light design: Aurel Cosma. Cu: Eugen Jebeleanu (*Katurian*), Emilian Oprea (*Michal*), Liviu Pintileasa (*Tupolski*), Alin Florea (*Ariel*). Special guest: Mihaela Trofimov, Septimiu Stoica, Claudiu Urse, Valentin Burlacu, George Crinta, Eliza Turtoi, Georgiana Nedelcu, Cosmin Cosma. Data premierei: 7 septembrie 2008.

Breaking news la Chișinău

În scurtul meu popas la Festivalul *Zile și nopți de teatru european la Brăila* am izbutit să văd și spectacolul cu piesa *Ultima oră* de Mihail Sebastian, în interpretarea actorilor Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău, îndrumați regizoral de Alexandru Cozub. Nu mică mi-a fost surpriza atunci când, dintr-un extras de presă (*Jurnalul de Chișinău*) inserat în caietul-program al Festivalului, am aflat că aceasta e prima montare pe teritoriu basarabean a piesei care a avut premiera absolută în 1946 la Teatrul Național din București, după strania moarte a autorului ei. Semn că strategia „podurilor de flori” de la începutul anilor '90 și lipsa de strategie culturală românească din anii următori fac ca până și marile valori, consacrate ori clasicizate ale literaturii române, să ajungă cu mare întârziere pe tărâm basarabean. Ori să nu ajungă deloc.

Un tărâm care a adoptat și adaptat *Ultima oră* în conformitate cu necesitățile și realitățile de acolo. Regizorul spectacolului a exploatat mulțumitor tocmai elementul ce diferențiază această piesă de celelalte creații ale aceluiași dramaturg: critica socială. Așa încât ni l-a prezentat pe Grigore Bucșan ca pe un fel de „baron republican”, cu gusturi îndoielnice, potentat absolut ce-și însotșește orice deplasare de un lăutar gata oricând să-i cânte muzica ce-i place ori să se oprească la comandă. Bucșan, jucat de Nicolae Ghereg, are mai puțin ștaif decât i-au conferit interpreții români ai rolului, semn că e un îmbogățit de dată recentă și un om al zilelor noastre.

Odinioară, într-un spectacol montat în stagiunea 1975–1976 la Teatrul „Nottara”, regizorul Valeriu Moisescu a translatat *Ultima oră* din registrul social în unul politic. Ceva asemănător încearcă și montarea de la Chișinău, unde infuzia politicului potențează impactul în actualitate al piesei. *Ultima oră* e, după părerea mea, singura piesă a lui Mihail Sebastian, care suportă operațiuni de actualizare fără a-i fi pus la îndoială miezul sentimental care, la urma urmei, continuă să îi garanteze succesul. Iar această oportunitate a fost valorificată în montare.

Altminteri, profesorul Alexandru Andronic e, în interpretarea rafinată a artistului Vitalie Rusu, cu o rostire a frazelor amintind de cea a lui Radu Beligan, încă și mai halucinat, și mai romantic, și mai visător decât îl știam până acum, iar Magda Minu parcă mai zvăpăiată decât altunde, prin jocul parcă nițeluș prea agitat și ușor revuistic al Margaretei Pântea. Redacția ziarului *Deșteptarea* e sărăcăcioasă, însă oamenii care o compun sunt hâtri, dispuși să glumească „moldovinește” pe seama propriei lor situații precare. Secretarul de redacție Ștefănescu (un „escu” oarecare, extras din lumea fără număr a celor ce îl slujesc fără bani pe Borcea) e, în interpretarea lui Nicolae Darie, omul de presă cu vechi state de serviciu, care s-a lămurit demult cum stau lucrurile cu libertatea, independența și echidistanța gazetelor, în vreme ce mai tânărul *Pompilian* (Oleg Grudco) e mercenarul în formare, om de gumilastic, condiție morală ce își află echivalenți vizuali în continua agitație a interpretului. Nici somnolenții *Voicu* (Petre Oistric) ori *Niță* (Victor Drumi) nu mai nutresc demult idealuri. Directorul veros I.D. Borcea apare grație jocului lui Vitalie Cărăuș, grosolan, brutal, mereu asudat, în continuă goană, versatil, brutal ori slugarnic, cameleon, în funcție de persoana cu care se află față în față.

Iar pentru ca ritmul comic al spectacolului să fie constant, iar șarja satirică să aibă dorita percutanță e nevoie ca și rolurile de mai mică dimensiune să fie susținute cu talent și devoțiune. Lucru care, din fericire, se întâmplă, actorii Ion Mocanu, Tudor Patron, Alexandra Drumi, Angela Cărăuș, Mihaela Damian ori Cornelia Marius și Alexandru Pleșca sau Iurie Darie (scriu „ori” și „sau” fiindcă nu știu care dintre ei s-au aflat pe scenă) făcându-și datoria.

Decorurile create pentru montare de Petru Bălan nu debordează de originalitate, izbutind însă delimitarea limpede a diverselor spații în care se consumă acțiunile convergente ale piesei. Costumele create de Stela Furdui sunt și ele oarecare. Sigur că ar fi de discutat de ce profesorul Andronic e îmbrăcat ca un președinte de colhoz din anii '50 (numai spre a ni se arăta condiția precară a intelectualului basarabean?), deși de sub bască actorului în cauză i se zărește o codiță tinerească și șmecheră la care se vede treaba că acesta ține atât de mult încât nu a vrut să o sacrifice nici măcar de dragul rolului încredințat (rol ce ar fi meritat un astfel de sacrificiu), ori cum se împacă existența în redacție a unui calculator (ponosit, e drept) cu discuțiile cu linoטיפistul. E vorba, firește, de amănunte, dar care contează în gramatica unui spectacol în care comicul șarjat trebuie să convingă cu realismul.

Teatrul „Mihai Eminescu” din Chișinău – Ultima oră de Mihail Sebastian. Regia: Alexandru Cozub. Decorul: Petru Bălan. Costumele: Stela Furdui. Cu: Vitalie Rusu (Alexandru Andronic), Margareta Pântea (Magda Minu), Nicolae Ghereg (Grigore Bucșan), Vitalie Cărăuș (I.D. Borcea), Nicolae Darie (Ștefănescu), Petru Oistric (Voicu), Oleg Grudco (Pompilian), Ion Mocanu (Brănescu), Tudor Patron (Agopian, Hubert), Victor Drumi (Niță), Alexandra Drumi (Ana), Angela Cărăuș (Gaby), Mihaela Damian, Cornelia Maros (Domnișoara Werner), Alexandru Pleșca, Iurie Radu (Băiatul cu cafelele). Data reprezentației: 8 septembrie 2008.